

SVOBODNA SLOVENIJA

ANO XXXIV (28)

Štev. (No.) 30

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

24. julija 1975

Z balkona

Ko se je pred tedni na Južni Vietnami in na Kambodži v jugovzhodni Aziji spustila železna zavesa komunizma in je bilo „uradno“ konec tamkašnje 30-letne vojne, so na drugem koncu sveta, v Evropi, praznovali drugačno 30-letnico: konec 2. svetovne vojne.

Tri desetletja ločijo zavezniško zmago v Evropi nad fašizmom in nacizmom od poraza svobodnega sveta pred komunizmom v jugovzhodni Aziji. Za nekatere opazovalce je to razdobje posebno poglavje zgodovine, ko je Pax Americana v katere zavetju se je razmahnil Zahod, doživela svoj vzrok in svoj padec. Med te spada vsekakor francoski predsednik Giscard d'Estaing, ko je na proslavi 30-letnice konca 2. svetovne vojne naznanil, da „bo za Francijo to praznovanje zadnje. Namesto da bi se ozirali nazaj na minula nasprotstva — in na minula zaveznitva —, naj Evropa upre pogled v bodočnost in poišče stvari, ki nas družijo.“

Giscardova opazka je vsekakor izraz nenadnega spoznanja nekaterih redkih Evropejcev, da se je Evropa v svojem potrošniškem egoizmu spremenila v osamljeno oazo, ki postaja vedno lažji plen z Vzhoda prežečega komunizma. Ob nedavnem pretresu v jugovzhodni Aziji je evropsko časopisje, kot izraz evropskega javnega mnenja, naravnost z užitek pisalo o „ameriškem“ umiku, o „ameriškem“ porazu, o „ameriškem“ propadanju itd. in nekatero je celo postavilo vprašanje: „Ali sploh moremo zaupati Ameriki?“

Na takšno pisanje in takšno gledanje je odgovor hitro prišel preko ameriških radijskih in časopišnih komentatorjev, ki se glasno vprašujejo, če morata ZDA nimajo pravice v svoji osamljenosti sredi zahodnega sveta poskrbeti najprej zase in prepustiti ostali svet njegovi usodi. Po koncu korejske vojne v desetletju 1950—60 ni namreč noben zaveznik Ameriki priskočil na pomoč pri gašenju rdečih požarov v Aziji ali kjer koli drugje na svetu. Vloge svetovnega čuvaja brez odziva pa se je ameriški narod naveličal.

Za Zahodno Evropo opazovalci ugotavljajo, da se obnaša, kakor da se je postavila na balkon zgodovine, raz katerega mirno, kakor v kinodvorani opazuje, kaj se dogaja okoli nje in se ne zaveda, da dogajanje ni filmska igra, temveč kruta stvarnost.

Če v kateri državi komunistična partija pograbi oblast, Evropa temu pravi „ameriški poraz.“ Če ZDA intervenirajo, sebi in prizadetim v korist, Evropa to označi za „ameriški imperializem.“ Ko se Portugal spreminja v sovjetsko komunistično trdnjavo, Evropa to dogajanje označuje za ameriški poraz, ne za svojo nesrečo. Ko se Španija začne majati v svojih političnih strukturah, Evropa ugotavlja, da bodo ZDA spet izgubile nekaj svojih oporišč in ko komunizem grozi ustoličiti se v Rimu, Evropa zmiguje z rameni: kaj nam mar za ameriško postojanko v Sredozemlju.

Kakor zaslepljena Evropa ne vidi, da je Lizbona bližja Londonu kakor New Yorku, da je Madrid bližji Parizu kakor Washingtonu in da je Rim bližji Berlinu kakor Ameriki. Toda Evropa samo gleda in šteje udarce in mirno čaka, da bi videla, kdo bo zmagal in kdo izgubil in se ne vpraša, kaj in kakšna je njena dolžnost.

Številni zahodnoevropski razumniki so kakor očarani od „špartanskih režimov“ vzhodne Evrope, kakor salonsko imenujejo komunistične režime za železno zaveso. Zanje je zahodna demokratska družba, kljub vsem svojim svobodinam sinonim politične korupcije, gospodarskih kriz, uvoženih ameriških okusov (ki so po definiciji slabi) in ameriških vrednot (ki so po definiciji prazne). Nasprotno pa so zanje komunistični režimi sinonim družbene pravičnosti, gospodarske varnosti, kulturne celovitosti in državljanske discipline.

Tako opazovalci, ki skoro brezupno upajo, da se bo Evropa vsaj ob dogajanjih v Portugalu, če se že ni ob dogodkih v jugovzhodni Aziji, prebudila

SOVRAŠTVO IN LAŽ

NOVO PRIZNANJE POKOLA DOMOBANCEV

Tridesetletnico zavzetja Slovenije so komunisti doma praznovali na neki poseben način, kakršen ob prejšnjih jubilejih ni bil v navadi. Od letošnjega meseca marca dalje vsi časopiši v domovini bruhaajo žveplo in ogenj zoper vse, ki so se med drugo svetovno vojno postavili v bran zoper komunistične zločine. Napadi so naperjeni zoper „belo gardo“, vaške stražarje, domobrance, četnike, jugoslovanske častnike, ki se niso hoteli pridružiti partizanom. Posebna tarča napadov je seveda škof dr. Rožman in sploh slovenska duhovščina. Članki so si podobni kot jajce jajcu, kakor so si bili tudi podobni govori na javnih zborovanjih. Pišejo in govorijo o zločinih, ki naj bi jih zakrivali protikomunisti na splošno, še posebej pa o zločinih „črne roke“. O črni roki se zlasti razpisuje Jože Vidic v „Nedeljskem dnevniku“. Vsi članki so naravnost histerični izbruhi sovraštva in so kaj malo primerni za praznovanje „zmage“ pred 30 leti.

Druga posebnost teh številnih člankov pa je v tem, da so v njih nagrmadene gore laži, včasih tako fantastičnih, očitnih in protislovnih, da količkar razsodnega in pametnega človeka ne morejo prepričati, kaj šele tistega, ki ve, kakšen je bil dejanski položaj doma med komunistično revolucijo.

Vetrinjska tragedija

Izmed številnih velikih laži, s katerimi je napolnjeno domače časopisje, naj danes omenimo samo eno, ki jo je zapisal omenjeni Vidic v „Nedeljskem dnevniku“ (8. maja 1975) pod naslovom „Resnica o Vetrinjski tragediji“, kjer pravi:

„Belogardistična drhal v emigraciji vsa leta po vojni veliko piše o „vetrinjski tragediji.“ Posebno slovitvo propagando so začeli letošnjo pomlad ob 30-letnici zmage nad fašizmom. Izdali so knjigo, v kateri blatijo narodnoosvobodilni boj. V njej navajajo, koliko so partizani pobili ljudi in kaj se je zgodilo z domobranci po vojni. Potuho so dobili pri nekaterih reakcionarnih časopisnih hišah na zahodu, katerim ni všeč socialistična in neuvrščena Jugoslavija.

Naj pojasnimo izraz „vetrinjska tragedija“. Maja leta 1945 je bilo v Vetrinju pri Celovcu na Koroškem domobransko taborišče. V skladu z med vojno sprejetimi obveznostmi so Angleži večino domobrancev vrnili v Jugoslavijo. Da pa ne bi pri transportiranju imeli težav, so jim rekli, da jih pošiljajo v taborišča v Italijo, v bližino jugoslovanske meje (Videm, Gorica, Trst), od koder bodo lahko spet krenili v boj za osvoboditev Slovenije. (podčrtali mi).

iz cmamljenosti brezskrbnosti za svojo usodo. Razvoj v Vietnamu ni razumel, če sodimo po izjavah predsednika francoskega parlamentarnega zunanjepolitičnega odbora Couve de Murvilla, ko je ob padcu Saigona izjavil: „Vedno je prav, če se ukvarjamo s stvarnostjo — in Vietnam ni bil stvarnost.“ Zanj in za mnoge Evropejce je bil Vietnam le ameriška zagrabljena obsedenost, ki je preprečevala Ameriki, da bi izrabljala svoje energije tam, kjer so dejansko njeni politični interesi — v Evropi. Da bi namreč Evropa v svoji potrošniški obsedenosti še naprej lahko brezskrbno kakor z balkona opazovala zgodovino okoli sebe, medtem ko naj bi ZDA skrbale za njeno varnost pred Moskvjo.

Kako si je drugače možno razlagati dejstvo, da so npr. Anglija, Nizozemska, Belgija in Danska, vse članice NATO, zmanjšale svoje vojaške proračune, da sta si Grčija in Turčija še vedno v laseh zaradi Cipra in da se Giscard d'Estaing ni hotel udeležiti nedavnega vrhunskega sestanka NATO v Bruslju?

Ali bo Evropa res čakala, da se ji bo stena pod balkonom podrla in bo z balkonom vred zgornela v močvirje komunistične „stvarnosti,“ ki je doslej noče videti, da se ji je nevarno približala?

Toda transporti so krenili v Jugoslavijo. Ker pa se je nekaterim posrečilo pobeogniti s transporta še na Koroškem in se vrniti v taborišče, so drugi zvedeli, kaj jih čaka. Posledica tega je bila, da je precej zakrknjenih zločincev pobe gnilo iz taborišča, pozneje pa so našli zatočišče v tej ali oni državi onkraj velike luže.

Tako so številni domobranci pred vojaškimi sodišči odgovarjali za storjene zločine in bili temu ustrezno kaznovani, druge pa je avgusta leta 1945 zajela splošna amnestija vrhovnega poveljnika jugoslovanske vojske maršala Tita.

Kot pričevalec te dobe lahko rečem, da noben domobranec ni bil usmrčen brez sodbe, brez dokaza krivde. Ne postavlja se zato danes po tridesetih letih vprašanje, koliko domobrancev so vojaška sodišča obsodila na smrt.“ (Vsa podčrtanja so naša.)

Tako je torej dobesedno zapisal Jože Vidic v „Nedeljskem dnevniku“ in s tem znova priznal pokol domobrancev.

Sedaj pa vprašamo: Koliko od 12.000 vrnjenih domobrancev je bilo za storjene zločine poklicanih pred vojaška sodišča? Pred katera in kdaj? Kateri sodniki so jih sodili? Kako to, da so 30 let čakali s to lažljivo izjavo?

In še to vprašamo: Katere domobrance je v avgustu 1945 zajela splošna amnestija maršala Tita? Morda vse tiste, ki so bili že v juniju 1945 zverinsko poklani v Teharjih, v Hrastniku, v Kočevskem Rogu in drugod?

Take gorostasnosti, kot jo je sedaj zapisal Vidic, „da noben domobranec ni bil usmrčen brez sodbe, brez dokaza krivde,“ se ni drznil zapisati še noben komunistični pisec. Nasprotno: ni razvidno samo iz izjav nekaterih, katerim je uspelo rešiti se iz množičnih grobov, kamor so jih partizani pometali, ampak je razvidno tudi iz izjav samih komunistov v raznih člankih in knjigah (npr. v Svetinovi Ukani, v Fajfarjevem članku „Namesto epiloga“ v Naših razgledih, štev. 9/1975), da ni bilo nikdar nobene razprave in nobene sodbe pred nobenim sodiščem, ampak so bili domobranci brez vsake sodbe zverinsko poklani in zmetani v skupne grobove.

Zakaj ta divja gonja?

Ko človek bere te izbruhe sovraštva in te strahotne laži, se vpraša, zakaj ta divja gonja, kaj hočejo z njo doseči; koga hočejo prepričati, da so bili partizani nedolžne ovce, domobranci pa divji volkovi?

Razlogov za to letošnjo časopišno gonjo je verjetno več. Iz poročil, ki jih imamo od resnih ljudi iz domovine, sta glavna razloga za to divje pisanje tale:

V domovino prihaja po raznih kanalih vedno več literature, ki dokumentarno riše strahote komunistične revolucije in zlasti pokol domobrancev že po končani vojni. Ta literatura se tajno in skrivaj širi po mestih in vaseh. Mladina v domovini odkriva s pomočjo te literature nov svet, drugačen od tistega, ki so ga ji slikali v šolah, na mitingih, pionirskih sestankih in v raznih publikacijah. In mladina se vprašuje: kaj je pravzaprav resnica, kakšna je zlasti resnica o pokolu domobrancev, ali se je med drugo svetovno vojno vršil na slovenskih tleh narodno osvobodilni boj ali komunistična revolucija, zakaj se sedaj postavljajo spomeniki revoluciji in ne narodni osvoboditvi itd.

Partijsko vodstvo je dolgo časa ignoriralo to dejstvo, toda sedaj je začelo uvidevati, da bo kmalu vsa mladina „zastrupljena“, ako ne gre takoj v boj proti tej emigrantski literaturi z obširnim prikazom „belogardističnih zločinov“ v vseh publikacijah, ki izhajajo doma. Zato so dobili časopiši navodilo, da naj od meseca marca dalje streljajo z najhujšimi kanoni zoper belogardistično emigracijo in pobijajo njene trditve.

Drugi razlog za to strastno pisanje ap je v tem, da se izpodbijejo govorice o

Estados Unidos y la OTAN

En un reciente artículo en el diario „La Prensa“ de Buenos Aires, Eudocio Ravines comenta la actitud de los Estados Unidos en la reciente conferencia de la OTAN en Bruselas. En aquella oportunidad el presidente Ford proclamó que „Los Estados Unidos —incondicional e inequívocamente— permanecen fieles a los compromisos asumidos cuando firmamos el Tratado del Atlántico Norte, incluso la obligación estipulada en el artículo cinco, de acudir en ayuda de cualquier nación de la OTAN, sujeta a un ataque armado“.

Coincidentemente el Secretario de Defensa Norteamericano, James Schlesinger, informó al Congreso y al mundo, que existirían en Europa Occidental siete mil cabezas de ojivas nucleares en poder de las fuerzas armadas del mundo libre. Los dos tercios de estos potentes proyectiles están en poder de los aliados europeos de los Estados Unidos; para que puedan usarlos en caso de un ataque soviético; el tercio restante está en poder de las fuerzas norteamericanas estacionadas en Europa. Schlesinger asegura en su informe al Congreso: „El ataque nuclear táctico debe tener toda la fuerza y decisión suficiente para cambiar el punto de vista de los líderes del Pacto de Varsovia, creando una situación propicia al cese de hostilidades y a la apertura de negociaciones de paz“.

Es así como se alza sobre el mundo la contrapartida del desastre de Indochina.

Pekoča vest

Poslavljalji smo se od visokega diplomatskega funkcionarja v New Yorku, kjer je bil sedež generalnega konzulata in delegacije pri OZN. Ničesar ni manjkalo na pogrnenih mizah in poslovilni večer je potekal v znamenju vzklika nadebudnega konzularnega nameščenca v Bernu: „Živela komunistična partija, ki nam je omogočila tako življenje!“

Po končanih govorancah in predajih darila sva se s tovarišem Janezom izmuznila iz zakajenih prostorov, prepričenih povrh vsega z vonjem po čebuli, čevapčičih in slivovki. Ko sva bila zunaj zgradbe, sva se odločila za sprehod po Grand Central Parku.

Vlažna vročina tudi v parku ni pojenjala. Bujno zelenje je le kdaj pa kdaj vtrepetalo. Čudovito lepo izpeljane poti so se belile v vseh smereh.

Janez je bil silno miren in molčeč fant. Tako znajo molčati le predstavniki političnih policij. Ob njem tudi meni ni bilo težko biti nem. Brez besed sva ubirala bele poti zdaj v eno zdaj v drugo smer.

Nenadoma se je pa moj spremljevalec oglasil kot bi se prebudil iz sna: „Tudi jaz sem doživel marsikaj v partizanih. En dogodek mi je pa vedno za petami; kot senca me spremlja... Naša brigada je operirala tedaj v Suhi krajini.

Umetniška galerija v starem skednju

France Gorše je 4. julija na svojem domu v Svečah 42 na Koroškem v navzočnosti številnih gostov odprl svojo galerijo. Slovesnost odprtja je povečal domači moški pevski zbor „Kočna“, ki je pod vodstvom prof. dr. Antona Feiniga ubrano prepeval slovenske koroške narodne pesmi. Inšpektor prof. dr. Valentin Inzko pa je v pozdravnem nagovoru predstavil domačim in tujim gostom Goršeta in očrtal njegovo umetniško razvojno pot. Pred odprtjem galerije je domači župnik g. Martin Škorjanc opravil blagoslovitev galerije.

medvojnih in povojnih dogodkih, ki jih širijo zlasti sezonski delavci in tisti dijaki, ki študirajo v inozemstvu. Ti pripovedujejo namreč doma, kaj so slišali in izvedeli izven domovine in da je resnica precej drugačna kot jo rišejo domače oblasti. Tudi mlajši obiskovalci domovine, ki prihajajo v stik z domačo mladino, razlagajo le-tem razmere v svobodnih zahodnih državah in pripovedujejo tudi o preteklih dogodkih to, kar so zvedeli od svojih staršev. Ti razgovori med mladimi imajo dostikrat celo večji uspeh kot skrivaj uvožena literatura.

Partija vse to vidi, tudi ve, da nima mladine, toda ne ve, kaj naj stori. Sezonski delavci in obiski so velik vir tako silno potrebnih deviz, katerim se država ne more odpovedati. Zato ne preostaja partiji ničesar drugega, kot da z bruhanjem sovraštva in grmade-njem laži reši, kar se rešiti da, da ji namreč emigracija ne „zastrupi“ vse mladine.

Dodeljen sem bil nekega dne patroli, ki je dobila nalogo, da „obišče“ v vasi postarno ženo, mati petih sinov-domobrancev.

Nalog je nalog. Spustili smo se po bregu proti vasi in brez težav našli označeni naslov. Na vrata preprostega kmečkega doma sem potrkal jaz. Žena pride odpret. Na podboju smo obstali vsi kot prikovani. Mama se je po presledku prva opogumila in nam voščila dober večer. Prijazno nas je povabila, naj vstopimo. Vstopili smo. Dejal sem ji, da smo prišli ponjo. Žena se je nasmehnila: „Razumem,“ je dejala. „Samo trenutek počakajte, gospodje tovariši, da se preoblečem.“

Šla je v svojo kamro. Ni se mudila dolgo. Vrnila se je, oblečena v praznično črno obleko, ki jo je hranila za sprejem smrti. Mirna je bila. Njen obraz je ozarjal čudovit smehljaj. Odvedli smo jo v bližnji gozd. Strelji so odjeknili...

Pod najinima nogama je škripal pesek. S Pete avenije je prodiral šum avtomobilskega veletoka. Vlažna vročina nama je oteževala dihanje. Fant ni sprgovoril nobene besede več. Skušal sem ujeti vsaj njegov pogled. Zaman. Najbrž je tudi ta odšel v Suho Krajino, kjer je operirala njegova brigada. Razšla sva se molče, vsak na svoj dom.

(Iz Katoliškega glasa — B. P., švedska)

Gostje so se predvsem zanimali za zanimivo arhitektonsko rešitev, kako se da iz prestarega zidanega skednja pre narediti ustrezna umetniška galerija, kakor je to napravil Gorše. Posebno je gostom padla v oči svojska rešitev problema luči.

Zvečer je bila v domači farni cerkvi zahvalna maša, ki jo je daroval dr. J. Mikula. Med mašo je imel govor v katerem je očrtal najpomembnejša Goršetova dela. Posebej je opisal umetnikove štiri reliefe iz slovenske kulturne zgodovine, ki se nahajajo v Marijinem svetišču v Washingtonu.

Odprtje galerije je posvetilo pozornost tudi avstrijsko časopisje. Med drugimi je ugledna „Kleine Zeitung“ v nedeljski izdaji z dne 6. julija prinesla poročilo o odprtju galerije. V uvodu pravi, da je bilo „odprtje razstave prof. Franceta Goršeta nenavadno, kakor je nenavaden moč v svoji originalni galeriji v Svečah.“ Nato pove dopisnik, da je galerija nastala iz predelane starega skednja in opiše potek otvoritvene slavnosti. Po prikazu Goršetove življenjske poti ugotavlja, da „Goršetova dela kažejo izredno umetniško silo, ogromen ustvarjalni nagon in raznovrstnost materiala in stila.“

78. letnemu velikemu slovenskemu umetniku Francetu Goršetu, ki je pisal svojemu prijatelju, da je bilo odprtje galerije zanj pomemben dogodek — lep praznik — nekaj mejnik v njegovem umetniškem življenju, iskreno čestitamo in želimo, da bi doživel še mnogo takih praznikov v svojem življenju.

VRHUNSKI SESTANEK V HELSINKIH

UTRDI TE V SOVJETSKEGA IMPERIJA

Zaključni vrhunski sestanek tkim. Evropske varnostne konference naj bi bil, kakor so se dogovorili v Ženevi, v dneh od 30. julija do 1. avgusta v finski prestolnici Helsinkih. Vrhunskega sestanka se bodo udeležili predsedniki 35 evropskih držav, vključno ZDA in Kanade. Edina od evropskih držav, ki v Helsinkih ne bo prisotna, bo Albanija.

Tik pred sklepom o datumu vrhunskega sestanka, ki je moral biti, kakor so sklenili, enoglasen, se je oglasila sredozemska otoška država Malta in sporočila Moskvi in Washingtonu, da ne bo pristala na sklicanje sestanka, če ZDA in ZSSR ne bosta sklenili skriti svoje vojaške sile v Sredozemlju. V zažudenje delegacij je Moskva takoj ugodila maltski zahtevi, samo da ne bi datuma sestanka spet predstavljali ali da bi se morda konferenca sploh razšla.

Na sestanku v Helsinkih nameravajo državniki podpisati dokument o varnosti evropskih državnih meja in o medsebojnem sodelovanju evropskih držav na skoro vseh področjih človeškega udejstvovanja.

Toda kljub dvoletnim razgovorom o tem dokumentu je večina zahodnoevropskih in več evropskih nevtrálnih ter nekaj celo komunističnih držav nezado-

voljnih z vsebino dokumenta. Besedilo je namreč tako splošno, da je v mnogih točkah prav za prav povsem nesmiselno.

Na splošno se udeleženci Evropske varnostne konference rahlo obvezujejo, da bodo „dobrohotno gledali“ ali „storili kar morejo po svojih narodnih običajih“ glede izboljšanja direktnih stikov ali glede svobodnejše izmenjave medsebojnih informacij.

Moskvi je uspelo, da je od ZDA in drugih udeležencev dosegla priznanje, da so „sedanje meje evropskih držav nekršljive“, morala pa je za to pristati na zahodnonemško zahtevo, da ta določba ne preprečuje v bodoče spreminjati evropske meje na miren način.

Naj bo končni dokument Evropske varnostne konference, ki bo podpisan v Helsinkih konec tega meseca, še tako splošnega značaja, dejstvo ostane, da je Moskvi z vztrajnostjo uspelo v dveh letih doseči od zahodnoevropskih držav in od ZDA ter Kanade potrditev obstoječih meja v Vzhodni Evropi, kjer je Moskva po 2. svetovni vojni, na račun svojih satelitov, začrtala meje sebi v korist, baltske države Litvo, Latvijo in Estonko pa enostavno vključila kot sovjetske republike v svoj nasilni komunistični imperij.

„Kissinger ne razume Solženicina“

JACKSON IN BUCKLEY ZAGOVARJATA NOBELOVEGA NAGRAJENCA

Ameriški zunanji minister Kissinger je doživel hud poraz v ameriškem senatu, ko je izjavil, da so „bojeviti pogledi sovjetskega avtorja Aleksandra Solženicina nevarni svetovnemu miru“ in da je „priporočil predsedniku Fordu, naj se ne sestane z izgnanim pisateljem.“

Kissinger je nadalje dejal, da bi bil lahko „simbolični učinek sestanka med Fordom in Solženicinom v škodo Ameriki. Če razumem Solženicina, mislim, da hoče, da bi ZDA izvajale napadalno politiko za zrušenje sovjetskega sistema. Toda,“ je nadaljeval Kissinger, „mislim, da če bi njegovi pogledi postali ameriška politika, bi se znašli pred veliko nevarnostjo vojaškega spopada... Mislim, da posledice njegovih pogledov ne bi bile sprejemljive ne za ameriški narod ne za svet.“

Kissingerjeve izjave so bile reakcija na Solženicinovo izjavo, ki jo je dal dan prej v Milwaukee, da so „ZDA preveč potrpežljive v svojem vplivu“ in da „nočejo razumeti trpljenja, ki ga povzroča sovjetski režim narodom za železno zaveso.“

V Washingtonu pa sta senatorja Henry Jackson in James Buckley izjavila, da Kissinger napačno razume Solženicina. „Če bi se Kissinger in Ford sestala s Solženicinom, namesto da se bojita sovjetske reakcije na tak sestanek, bi ugotovila, da je to, kar Solženicin predlaga, odjuga brez iluzij, ameriško-sovjetski odnos, ki bi koristil stva-

ri človečanskih pravic in resničnemu miru,“ je zatrdil senator Jackson.

Senator Buckley je pozval Forda, naj povabi Solženicina v Belo hišo. „Temelji odjuge morajo resnično biti slabi, če se mora predsednik najmočnejše države na svetu bati sestati se z najboljšim glasnim zagovornikom vrednot, ki jih predstavlja svobodni svet,“ je ironično dejal Buckley.

V zvezi z nasvetom Fordu, naj Solženicina ne sprejme v Belo hišo, je Kissinger izjavil, da je njegova pisarna svetovala Fordu, „naj loči med človekom in posledicami v zunanji politiki, ki bi jih imel tak korak.“

Ukor italijanskim duhovnikom

PARTIJSKI SOPOTNIKI

Na nedavnih občinskih in pokrajinskih volitvah v Italiji, na katerih je italijanska komunistična partija dosegla nevarno visok odstotek glasov in se na tri točke približala zmagoviti demokrščanski stranki, imajo za tak izid zaslugu tudi nekateri italijanski duhovniki, ki pozabljajo, da je njihova primarna dolžnost reševanje duš, ne reševanje družbenih in gospodarskih vprašanj. Predvsem v italijanski pokrajini Lombardiji je bilo delovanje marksizma naklonjenih duhovnikov močno opazno pred omenjenimi volitvami ter so jim mnogi italijanski volilci v dobri veri nasledili komunistični partiji pa oddali glas.

novih slovarjev, ki jih pripravlja Akademi-
mija.

Dr. Rudolf Kolarič, brat dr. J. Kolariča, Rožmanovega biografa, se je rodil v Perlekiji pred 77 leti. Tudi on ima za seboj veliko delavnost kot srednješolski profesor v Ljubljani. Spadal je v ožji krog prof. Ramovša in bil med tistimi „čitankarji“, ki so izdajali slovensko slovnico in berila za slovenske srednje šole pred vojno. Z njim je delal zbrani krog slavistov, kakor so bili profesorji A. Bajec, J. Šolar, A. Sovre in M. Ruzel. Njihove čitanke so izšle v mnogih izdajah ter so uvajale nov način poduka slovnistike v srednjo šolo. Po vojni je postal profesor za slovenščino na univerzi v Novem Sadu, kjer se je odlično uveljavil, kar priča Zbornik, ki ga je univerza izdala v počastitev njegove sedemdesetletnice. Za Srbe je izdal pregled slovenske književnosti. Najbolj vidno pa je stopil v javnost s svojo obširno razpravo o Brižinskih spomenikih, kjer zastopa mnenje, da so nastali na območju Ogleja. Z njo je vzbudil veliko znansvenih polemik. Svojemu učitelju prof. Nahtigalu je posvetil pregled in oceno njegovega dela in pomena.

Oba pokojna slavista sta bila zaslužna za razvoj slovenskega jezika doma in v širokem svetu.

Mednarodni teden

PAPEŽ POSVETIL SLOVENCE

Na praznik sv. Petra in Pavla je papež na trgu pred baziliko sv. Petra v Rimu posvetil 359 novomašnikov. Med njimi so bili Slovenci: lazarista ki sta prišla iz Slovenije, Jože Vuk, Franc Rajej; ostalih pet pa je študiralo v Rimu: klaretinca Stane Sikošek in Anton Žužek, jezuita Franc Kramberger in Sra-ka Janez ter zakramentinec Rafko Roberts.

V VESOLJU sta se skupili vesoljski kabini, ameriški Apolo in sovjetski Sojuz ter so si ameriški astronauti in sovjetska kozmonavta segli v roke. Časopisje je poročalo, da je bil to prvi korak k vesoljskemu sodelovanju med ZDA in ZSSR in da bo tako sčasoma vesoljska tekma med obema državama prenehala. Tisk pa je zamočal umetne satelite, ki jih obe državi neprestano odstrelujeta v vesolje, da vohunita druga drugo in ves ostali svet.

POLITIČNA KRIZA na Portugalskem je vedno večja, zlasti, ko so iz vlade izstopili socialisti in ljudski demokrati, tako da je vojaška junta ostala samo s komunisti in drugimi skrajnimi levičarji v zavezništvu. Socialisti in drugi protikomunistični elementi prirejajo po državi hude demonstracije proti marksistični vojaški vladi in komunistom, marksistična vojska pa vztraja na svojem načrtu spremeniti Portugal v „delavsko državo.“

KITAJSKA nima atomskih raket, ki bi jih mogla odstreliti na ZDA, so ugotovili ameriški vojaški strokovnjaki v Pentagonu. Peking ima na zalogi atomske rakete, s katerimi lahko udari na ZSSR, Japonsko, Indijo, Korejo, Taiwan in druge sosedje. Največ atomskih raket ima Kitajska usmerjenih proti ZSSR.

ITALIJANSKA komunistična partija ni izvzeta poženja po ameriških dolarjih. Ameriška petrolejska družba Exxon je objavila, da je kot podkupni-
no lansko leto dala italijanski komunistični partiji 86.000 dolarjev, ki jih je ta brez problemov sprejela. Italijanska KP sedaj zanikuje, da bi bila podkupljiva.

Vsled takega stanja so lombardski škofje nedavno pozvali omenjene duhovnike, naj prenehajo s svojim negativnim delovanjem, sicer bodo zapadli avtomatičnemu izobčenju iz Cerkve. V izjavi, objavljeni v vatikanskem glasilu L'Osservatore Romano italijanski škof je izražajo „boleče nezadovoljstvo nad rezultatom pokrajinskih volitev v minulem mesecu, na katerih so komunisti dobili 2,5 milijona glasov in skoro prekosili vodilno demokrščansko stranko.“

Lombardski škofje „zlasti globoko obžalujejo delovanje tistih duhovnikov in redovnikov, ki so v nasprotju s svojo vlogo učiteljev in oblikovalcev vesti, pregovorili vernike naj stavijo svoje upanje v boljše družbo v kulturno orien-
tациjo in politične sile marksistične ideologije, ki je zgodovinsko dokazala, da je nezmožna pravega spoštovanja in odločilnih odgovorov na najgloblje težnje vseh ljudi.“

Škofje nadalje opozarjajo, da bo vsakdo, ki bo „vztrajal v takem obžalovanju vrednem delu, postavil samega sebe izven skupnosti Cerkve in njenih pastirjev.“

Rusi v Vatikanu

Gromiko in Nikodim za sovjetske interese

Sovjetska zveza je končno dosegla to, za kar se je že dolga leta trudila: konferenco evropske varnosti. Ta bo v Helsinkih.

Po tem prvem uspehu pa si moskovski veljaki zelo prizadevajo, da bi dobili čim večjo podporo za svoje namene. V tem iskanju zaslombe so se obrnili celó na Vatikan. Tako so poslali drugega za drugim v Rim k papežu svojega zunan-
njega ministra Gromika, in leningrajskega pravoslavne metropolita Nikodima.

Gromiko se je mudil v Vatikanu v soboto 28. junija in se razgovarjal s papežem celo uro. Sv. Sedež — je povedal tiskovni zastopnik Alessandrini — meni, da bi bilo v veliko korist miru

„Treba je zelo paziti, da ne vzamemo besede za resnično stvar.“

Francoski pisatelj Joseph de Maistre (1753—1821)

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Hitri razplet, ki ga je Argentina zadnji teden doživela v svoji politični krizi, kljub vsem naporom še ni pripeljal do zaželjene rešitve. Visoka cena, ki jo mora zlasti na svojem prestižu plačevati vlada, in po njej celotno peronistično gibanje, pa hudo ogroža nadaljni mirni razvoj narodnega življenja.

POVPREČNA GOSPODARSKA RAST 19 južnoameriških držav je znašala lansko leto 7%, poročajo ZN. Največji padec je doživelo brazilsko gospodarstvo, ki pa je še vedno ostalo na prvem mestu z 9,6%. Sledijo: Ekvador 9,2%, Dominikanska republika 8,9%, Paraguay 8%, Argentina 7,2%, Mehiko 5,9%, Kolumbija 6,1% in Venezuela 5,1%. Najbolj nelogičen padec je doživela Venezuela, kljub velikemu dohodku od zvišanja cen petroleju.

MOSKVA je od ZDA in Kanade kupila več milijonov ton žita, z izgovorom, da je spet letos bilo „slabo vreme“ krivo nezadostni žetvi žita v ZSSR. Tudi Kitajska se pripravila na nakup več milijonov ton žita od ZDA in Kanade, ker da je tudi tam bilo „slabo vreme“ krivo majhnemu pridelku žita. Opazovalci se vprašujejo, kako to, da v ZDA in Kanadi, ki sta dejansko industrijski in ne poljedeljski državi, ni nikdar „slabega vremena,“ da imata vedno dovolj žita za domačo potrošnjo in za izvoz.

JUGOSLOVANSKI komunistični diktator Tito in ugandski diktator Amin sta sedaj tovariša po činu. Amin si je nadel čin „maršala“, kakor si ga je nadel Tito. Oba sta sovražnika „kapitalizma,“ pa sta si oba nadela kapitalističen vojaški čin.

V Evropi, če bi se čimprej ugodno rešila bližnjevzhodna kriza. Miru tudi ne bo, če bodo nekatere države še naprej kršile človekovo svobodo. Govorilo se je tudi o položaju Cerkve v Sovjetski zvezi. Ta Gromikov obisk je bil že peto njegovo srečanje s Pavlom VI.

Komaj je zapustil Rim, je že prišel v italijansko prestolnico metropolit Nikodim. Tesna povezava obeh obiskov je očitvidna. Tako Nikodim kot Gromiko naj bi omehčala stališča Vatikana do tiste mere, ki bo odgovarjala sovjetskemu stališčem na helinski konferenci. Kot protiuslugo pa naj bi Cerkev na vzhodu prejela neke ugodnosti, npr. več svobode pri tisku verskih knjig.

Zanimivo je opazovati, kako delujeta z roko v roki ruska civilna in cerkvena oblast. Ker gre za „napredno“ deželo, je to kar v redu. Če bi šlo za kak desničarski režim, bi bil to seveda klerikalizem. Ni čuda, da je Solženicin tako ostro obsodil hlapčevanje uradne ruske Cerkve sovjetskim oblastnikom.

Izgubljeni raj v Slomškovem domu

Ramoška SDO je v soboto, 5. julija 1975. ob osmih zvečer in naslednjo soboto, 12. julija, ob istem času, pa še v nedeljo, 13. julija ob petih popoldne priredila na odru Slomškovega doma predstavo pravilnične igre v treh dejanjih (štirih slikah) Izgubljeni raj. Igra, ki jo je za oder priredil Leopold Turšič, je preprosta, a ljubka, čeprav brez kake literarne ambicije. Hoče biti nevsiljivo vzgojno-poučna.

V prvem dejanju vidimo revno mater Marjano, ki v gozdu nabira suhljad in se pri tem pritožuje nad revščino. Pri tem zbudi svojo hčerko Nežiko, ki je zaspala na mahu, in jo krega, ker ji ne pomaga. Nežika ji očita, da jo je zbudila iz prelepih sanj. Razvije se preprič o tem kdo je kriv, da smo izgubili raj. Preprič sliši kraljica, ki prav tedaj pride s svojim dvornim spremstvom mimo in se ustavi pred njima. Povabi ju na svoj grad, kjer jima ne bo treba nič delati in bosta imeli vsega, česar si bosta pozeleli — le z enim pogojem: pri vsakem obedu jima bodo poleg jedi postavili na mizo še pokrito skledo, v katero pa ne smeta pogledati. Če le enkrat vzdigneta pokrov bosta morali zapustiti grad.

V gradu se spočetka Marjana in Nežika prav dobro počutita. Dali so jima lepo gosposko obleko in vsega, česar si jima je zaželelo srce. A kmalu pride razočaranje. Pri vsakem obedu jima postavijo na mizo tudi pokrito skledo,

Ni bilo dovolj, da je pred dobrim tednom (kot smo poročali v zadnji številki), bila zamenjana praktično polovica ministrskih mest. Dejansko je vladna kriza še narasla proti koncu zadnjega tedna, ko so razni sektorji (med njimi tudi oborožene sile), stavliali nove zahteve in izvajali nove pritiske na predsednico države. Položaj je bil koncem prejšnjega tedna in v začetku tega rešen vsaj delno s tem, da je državo zapustil tako osporavani bivši minister za socialno skrbstvo, José López Rega, in bili zamenjani vsi ministri iz njegovega kroga sodelavcev. Tako je končno bila sprejeta ostavka gospodarskega ministra inž. Rodriga, odstopil pa je tudi pravkar nastopivši novi minister za socialno skrbstvo Villone. Trenutno so še na svojem mestu, od ostalih ministrov iz prejšnje vlade, minister za vzgojo dr. Ivanisovich in minister za zunanje zadeve dr. Vignes. Pa tudi o teh se govori, da bosta kmalu zamenjana.

Zanimivo je spričo tega novonastalega položaja, da se je politična veja peronizma, zlasti njeni predstavniki v kongresu, znova umaknila v ozadje, in da so v prvi vrsti sindikalni vodje tisti, ki postavljajo zahteve glede sprememb v vladi, glede novih korakov, ki naj jih vlada podvzame, in glede raznih smeri, ki naj jih zadobi vladna politika. Vzponredno pa izražajo jasno svoja mnenja predstavniki oboroženih sil, in njih mnenje je odločilno za gospo Peronovo, katere zdravje je precej zrahljano. V tem vzdušju sorodnih interesov sindikatov in vojske, mnogi opazovalci skušajo razložiti staro idejo o simpatijah čbeh teh skupin, in o nadvladi, ki bi lahko nastala spričo njune povezave.

Zadnje čase se je pričelo tudi govoriti o tem, da ima gospa predsednica namen, iz zdravstvenih razlogov, zaprositi za krajši dopust, vendar so to v vladnih krogih prav odločno zanimali. Tako je že ob koncu tedna predsednica v svoji rezidenci v Olivosu sprejela množično delegacijo ženske veje peronistične stranke, ki je prišla, da izrazi svojo zaslombo voditeljici, v ponedeljek pa je sprejela delegacijo glavne delavske konfederacije in peronističnih gremijev, ki so ji v posebnem dokumentu stavili zahteve glede usmeritve nove vlade. Dokument je pol ideološkega, pol praktičnega značaja, in vsebuje, poleg doktrinarnih peronističnih izjav, zahteve po zamrznjenju cen, omejitvi inflacije itd.

Zanimivo pa je, da je glavni tajnik CGT, Casildo Herreras, v intervjuju neki tuji reviji izjavil, da delavstvo brez-pogojno podpira predsednico, da pa bi brezpogojno podpiralo tudi katerokoli drugo osebo iz peronizma, ki bi bila ustavno izvoljena na predsedniško mesto.

Smrt dveh slavistov

V domovini sta zadnji čas umrla dva poznana slavista, filologa dr. France Tomšič, profesor na ljubljanski univerzi, in dr. Rudolf Kolarič, profesor na univerzi v Novem Sadu, sedaj že v pokojen.

Dr. France Tomšič je bil rojen 1. 1905 v Novem mestu ter je po dovršenih univerzitetnih študijah v Ljubljani bil eno leto štipendist Slovanskega instituta v Krakovu na Poljskem, kjer je obiskoval predavanja znamenitega dialektologa prof. Nietzcha. Po vrnitvi je bil srednješolski profesor v Ljubljani. Pisatelj Mauser mu je svoj čas izrekel veliko hvaležnost kot enemu svojih najboljših profesorjev. Napisal je več pripomočkov za gimnazije (skupaj s Pregljem vprašanja slov. literature, itd.), najbolj znan pa je njegov Slovar nemško-slovenskega jezika in narobe, ki je izšel pri Jugoslovanski knjigarni, in še danes velja za enega najuporabnejših slovarjev. Znanstveno se je posvečal dialektologiji in slovanski filologiji. Disertacijo je napisal o jeziku Janeza Svetokriškega. Po smrti prof. Nahtigala je prevzel stolicu za staroslovanski jezik ter je tudi napisal Starocerkveno slovansko slovnico. Kot eden najboljših poznavalcev slovenskega jezika je sodeloval pri obeh izdajah Pravopisa kot znanstveni svetnik SAZU ter bil eden vodilnih mož pri sestavljanju

a nobena se je ne dotakne, čeprav jih radovednost vedno bolj preganja.

Ko nekoč spet prinseja jedi za obed in pokrito skledo postaja Marjanina in Nežkina radovednost že kar nezno-
sna in ker ni nikogar v bližini, se odloči, da vzdigneta pokrov. Še se obotavljata, naposled pa ga Nežika le vzdigne in iz skleda skoči drobna miška. A dvorne dame so že tu in — raj je izgubljen. V zadnji sliki sta Marjana in Nežika spet v gozdu pri nabiranju dračja. Obe sta spoznali, da ni prav, če očitamo Adamu in Evi izgubo raja, saj tudi mi, njuni pozni potomci, nismo nič boljši. Tudi v gradu je marsikaj drugače, kot sta si predstavljali. Ni vse zlato, kar se blišči. Človek mora biti zadovoljen s tem, kar mu je Bog dal, tudi z revščino in trdim delom, pa živi zato v zlati svobodi gozda, kjer rožice cveto in ptičke veselo pojo.

V igri je dokaj zabavnih prizorov, ki zbujajo smeh pri gledavcih, predvsem kadar dvorne dame z muko uče Marjano in Nežiko dvorskih šeg in uglajenosti v vedenju. Zato je igra kratkočasna in kar prehitro mine, čeprav traja z odpočitki med dejanji dobri dve uri.

Mater Marjano je zelo dobro predstavila *Damijana Andrejak*; nič slabše in zelo razgibano njeno hčerko Nežiko *Mari Makovec*. Obe sta pokazali lepo igravsko sposobnost. Uršiko je povsem naravno igrala *Bernarda Durič*. Pravilčno lepo kraljico je prikazala *Marija Novak* do-

Novice iz Slovenije

LJUBLJANA — Trio Lorenz je v drugi polovici junija dvakrat koncertiral. Prvič v „Galeriji Jelovškovih fresk“ (to je v cerkvi v Grobljah), nato pa je otvoril ciklus poletnih koncertov v gotski cerkvi „San Giovanni in Tuba“ v Sisti pri Trstu. Vsekakor je poročevalec v Delu z dne 26. junija zelo zaveden Slovenec, kar čudno se zdi, da ni napisal še Trieste, kajti znamenita gotska cerkva je cerkva Sv. Ivana v Sesljanu. Ob koncu notice pa piše, da „je občinstvo, ki je do kraja napolnilo cerkve (ne pozna dvojine, op. ur.), z velikim navdušenjem spremljalo izvedbo del Beethovna, Lebiča in Dvoržaka.“

MURSKA SOBOTA — Primer „socialistične trgovine“: Ostareli kmet je z Goriškega pripeljal v Mursko Soboto šestdeset kilogramov češenj, debelih kot oreh in jih ponujal po soboških prodajalnah sadja. Pa mu jih niso kupili, ker so bile — prepoceni; zahteval je zanje osem dinarjev za kilogram. Odgovarjali so mu, da „češnje ne gredo, ker jih prodajajo po 20 dinarjev za kilogram, prekupevalci z juga na soboški tržnici pa zahtevajo še več.“ In tako je kmet moral svoje poceni češnje odpeljati domov, kjer jih je pač moral vreči na gnoj.

VRHOVCI PRI LJUBLJANI — V znani opekarni je delo nakladalcev — težakov določeno — ženam. Vse to je verjetno v znamenju enakopravnosti med moškimi in ženami. Samo zadeva je ta, da moški, v tem primeru šofer, čaka, da delavke naložijo tovarnjake z opeko. In s tem delom se nekatere ukvarjajo kar vrsto let, ena že trideset in se bo v jeseni upokojila. Nakladalke so večinoma iz Prekmurja, stanujejo pa z možni in otroki v barakah, ki so jih preuredili iz nekdanjih skladišč.

LJUBLJANA — Po načrtih naj bi bilo v Sloveniji do leta 1980, 10.000 postelj v domovih za ostarele ljudi. Ker je bilo leta 1970 v Sloveniji 4.070 postelj, 30 v domovih, ki so v glavnem stari gradovi, nekdanje ubožnice ali pa le stare kmečke hiše, bo treba narediti, da bo načrt uresničen. Leta 1973 so namreč dobili 400 postelj, lani 230, letos pa jih bo menda 460. Ker pa so v razvojnem načrtu 1971-1976 rekli, da bo skupaj 7.000 postelj v novih in prenovljenih domovih in ne povedo, koliko so jih spravili skupaj v letih 1971 in 1972, bi se dalo misliti, da so v zaostanku, in morda celo, da jim manjka do izpolnitve „razvojnega načrta — 1971/76“ še vseh 1840 manjkajočih planiranih postelj za ostarele ljudi.

LJUBLJANA — V Sloveniji je bilo lani zaposlenih od skupno 1.782.470 prebivalcev točno 662.527, kar nanese 37,2 odstotka. Od tega števila odpade na ženske 42,6% zaposlenih. Tam pravijo, da je to dokaz o aktivnosti prebivalstva, mi

pa menimo, da je to bolj dokaz, da moški s svojimi „osebnimi dohodki“ ne more preživljati družine...

NAJBOLJ ZELENA PEŠ POT — Križem Evrope so pripravili že več mednarodnih peš poti. Te poti se ogibljejo vseh večjih mest in turističnih krajev. Na vsake toliko pa imajo poti označeno, koliko je do kakega večjega kraja, kje je mogoče dobiti mleko, hrano, kje prenočiti pri kakem kmetu in podobno. V juniju so predali „prometu“ tudi slovenski oddelek „Jantarske peš poti“, ki gre od Baltika (Luebeck) do Jadrana (Opatija). Pot se v Sloveniji začne pri Radeljskem sedlu, teče čez pohorje, Paški Kozjak, zasavske hribe, Iški Vintgar čez Bloke in Snežnik. Uredili in markirali so jo gozdarji, v tujini je znana kot zelo zložna in najbolj zelena pot v Evropi: gre večinoma po gozdovih. Ta „Jantarska peš pot“ je prekinjena samo na češkem, kjer je še niso uredili, pa tudi niso rekli, da je ne bodo...

Umrli so od 16. do 26. junija 1975:

LJUBLJANA — Marija Horvat r. Nosan, up. učit., 83; Branko Colarič; Ela Ahčin, up. uradnica; Janko Mežani; Antonija Jurca r. Žagar; Marija Jeromen r. Kregar; Dušan Savnik, pravnik; Avgusta Pahor r. Serčer; Marija Wilenpart r. Zrimšek, 87; Albin Gregorin, up.; Nande Hlešč; Fani Zupanc r. Grušelj; ing. Stanislav Sonc; Franciška Bizjan r. Oblak; Jožefa Makovec r. Kirm; Feliks Trtnik; Karolina Bitenc, up.; Franc Klančar, up. železn.; Eva Stopar, up. prof.; Franc Slemenšek, up. mesarski mojster.

RAZNI KRAJI — Hedvika Škrinjar, gostilničarka, Dolnje Ležec; Jože Lih-tenege, up. pošt. usl.; Matilda Bogovič r. Novak, 76, šentlenart pri Brežicah; Vesela Pirc r. Mavko, Domžale; Franc Renčof, b. gostilničar, Zagorje; Jožefa Bokal r. Kunst, Podgora pri Dolu; Franc Kraškovc, škofljica; Anica Gottwald r. Šuligoj, Domžale; Marija Fistič, up., Podčetrtek; Tone Kralj, Bučka; ing. Srečo Likar, Kostanjevica na Krki; Brigita Hribar, up., Jesenice; Vladimir Peččnik, Sežana; Jože Sluga, up. prof., Kamnik; Jože Smukavec, Polje pri Boh. Bistrici; Reza Novak, Semič; Lilijana Ambrožič-Klemenčič, Jesenice; Karel Sedej, up., Prevalje; Franc Vavpetič, up., borec za severno mejo, Domžale; Dušan Pipuš, rud. inž., Velenje; Niko Jakofčič, 77, predvojni komunist, Cerkviše v Beli Krajini; Franc Vode, up. žel., D. M. v Polju; Katarina Krašna r. Krepš, 85, Idrija; Edo Proj, elektroinstalater, Virmashe; Franc Tratnik, up., Zabukovica; Jakov Cipci, dirigent, Maribor; Franeka Rihtaršič, Selca nad Šk. Loko; Blianka Bogovič, bančna up., Celje; Marija Črnuželj r. Pezdirc, Grabrovec; Jože Zidarič, up., Brestajica; Anton Pavčič, up., 67, Gatina; Janez Ribnikar, Kokrica; Franciška Černe, up., Rudnik; Marija Vranič r. Klančnik, Prekopa; Ivanka Slabanja, Beričev; Ivanka Lebar r. Vidic, Sneberje; Anton Petkovšek, up., Bevke; Janez Korošec, up. mizar, Krašna; Karel Kerin, Podbočje; Karolina Adamič, 86, Kočevje; Vladimir Lukanc, ključavničar, Sostro; Nežika Princ r. Šipelj, Ponova vas; Jakob Peterman, Podhom; Bogdan Suknaič, Nova Gorica; Justina Stalec, up. Peko, Tržič;

je treba priznati šepetavki ge. Majdi Kelc.

Čeprav je igra prirejena le za ženske vloge, pomanjkanja moških vlog ni motilo. In četudi v igri ni pravega zapleta, je napetost vendarle rasla že zaradi mičnega osrednjega predmeta in lastnosti: ali bo skrivnostna pokrita skleda premaknila žensko radovednost, da bo tvegala možnost izgube „raja“, ali ne. Seveda ta možnost že napoveduje naslov igre — pa vendar gledavec nekoliko pričakuje, da bo konec drugačen. Pa saj drugačen biti ne more.

Po vsakem dejanju, zlasti še po zadnjem, se je zadovoljnost občinstva sprožila v bučno pohvalo. Na koncu so morali še enkrat odpreti oder, da so gledavci še bolj potrdili svoje priznanje in hvaležnost režiserki in igravkam za lepi užitek.

Odrska scena je bila pohvalna: zeleni gozd, po katerem se je razlegalo pravo (naravno) ptičje žvrgolenje (vsaj pri drugi predstavi so ptiči prav veselo poživžgavali z magnetofonskega traku) — in kraljevska sobana v gradu. Nobene navlake, vse premišljeno razdeljeno — in to na majhnem odru pač ni lahka zadeva. Zamislil in postavil je sceno France Vresnik.

Čisti dobiček igre je bil namenjen v dobro Zveze Slovenskih mater in žena. Vse predstave so bile lepo obiskane. A če bi ljudje vedeli, kako prijetno bi se zabavali ob tej mični igri, bi bili gotovo vsakič še bolj napolnili dvorano. Režiserki ge. Emi in njeni igravski skupini iz ramaške SDO od srca čestitamo k res lepemu uspehu!

SLOVENCI V ARGENTINI

RAMOS MEJIA

Očetovski dan in kresovanje

Že nekaj let sem je med nami navada, da se enkrat na leto spomnimo naših očetov in starih očetov. Naše mamice gotovo niso ljubosumne, da poleg že tradicionalnega materinskega dne naša mladina obhaja in proslavlja tudi očetovski dan.

Mladina Slomškovega doma se je spomnila svojih očetov kar dvakrat. V petek 20. junija so otroci z učitelji Slomškove šole in mamicami pripravili očetom lep večer. Otroci iz vseh razredov so s pesmicami in deklamacijami podali svoje voščilo. Predsednik šolskega odbora Lojze Lavrič pa je v nagovoru povedal nekaj lepih misli o vlogi očeta v naši družbi. Ob pogrnenih mizah je očetom minil lep večer.

Naša mladina iz mladinskih organizacij pa je povabila očete in stare očete v nedeljo 29. junija na kresovanje. Najprej so jim v dvorani s petjem in besedami voščilo ter jih pogostili. Ko se je pa zmrznilo, je zagorel na vrtu Slomškovega doma močuten kres v spomin na Kresne večere v Sloveniji. In zarajala je mladina s pesmijo na ustih okrog kresa s svojimi očeti... Toplo je bilo pri ognju in toplo je bilo tudi v naših srcih.

SAN MARTIN

Predavanje o preprečevanju nesreč

V soboto, 19. julija zvečer se je vršilo v Slovenskem domu v San Martinu zanimivo predavanje g. Dušana Sušteršiča o najbolj pogostih nesrečah, ki zadevajo ljudi in o tem, kako se je treba varovati teh nesreč. Predavanje se je vršilo v okviru širše akcije, ki jo je sprožila Kreditna zadruga SLOGA z name-

ŠTIPENDIJE UNIVERZE V MINNESOTI ZA ŠTUDIJE IMMIGRANTSKE ZGODOVINE

Univerza v Minnesoti, v ZDA, nam je poslala in prosila objaviti v našem tedniku naslednje sporočilo:

Raziskovalni center za immigrantsko zgodovino bo znova delil denarna nakazila in raziskovalne štipendije za leta 1976-1977.

Denarna nakazila do 3.000 dolarjev za potovalne in življenjske stroške so na razpolago doktorskim kandidatom, nedavnim licenciatom in raznim strokovnjakom. Rok za prošnje za 1976 poteče 15. novembra 1975.

Raziskovalne štipendije za doktorande pisane na minnesotski univerzi, ki se posvetijo študiju o ameriški imigraciji in etnični zgodovini so na razpolago za akademsko leto 1976-1977. Kandidati morajo dobro znati enega ali več jezikov Vzhodne, Srednje ali Južne Evrope, ali Srednjega vzhoda. Rok za prijave za 1976-1977 poteče 15. februarja 1976.

Za nadaljnje informacije se, prosimo, obrnite na:

Immigration History Research Center
826 Berry Street
St. Paul, Minnesota 55114
U. S. A.

nom, da obvaruje naše rojake pogostih vsakdanjih nesreč. Predavatelj je na prijeten in pljuden način orisal vrsto vsakdanjih nesreč in vzroke teh nesreč. Temu predavanju je sledilo pregledno poročilo g. Franca Hrovata, predsednika SLOGE o namenih in delu SLOGE, o njenem poslovanju, članskem zavarovanju itd. Po poročilu se je razvila živahna debata o raznih vprašanjih, ki so v zvezi z našo Kreditno zadrugo SLOGO. Poslušalci so s krepkim ploskanjem izrazili svojo zahvalo obema govornikoma. V imenu Slovenskega doma se jima je še posebej zahvalil kulturni referent g. Oberžan. Udeleženci predavanja so se nato še dalje časa zadržali v domu ob domači večerji.

Mladinski večer

Odbor Slovenskega doma v San Martinu je želel čestitati sanmartinskim odbojkarjem, ki so se pri zadnjih zveznih tekmah krepko odrezali. Zato jih je skupaj z ostalimi članicami SDO in člani SFZ povabil v soboto, 12. julija na mladinski večer, kjer jim je ob prigrizku čestital k lepemu uspehu. Sestanka se je udeležilo nad 60 deklet in fantov in je potekal v zelo živahnem razpoloženju.

Informativni članski sestanek

V nedeljo, 13. julija dopoldne se je zbralo članstvo Slov. doma v San Martinu na informativnem članskem sestanku, da sliši poročilo odbora o njegovem delovanju v preteklem polletju in še posebej o gospodarskem stanju in o načrtih za prihodnost. Sestanek je začel in vodil predsednik Franc Zorec. Podal je podrobnejše poročilo o delovanju odbora in posameznih organizacij, ki imajo v domu svojo streho. Povedal je, da zahaja stalno lepo število mladine v dom, kar je zelo razveseljivo. Ker

NAROČNIKOM IN BRALCEM

„Svobodna Slovenija“ je že večkrat preživljala težke čase, cdkar je v začetku leta 1948 začela izhajati v Buenos Airesu. Ležos pa so nastopile zaradi inflacije in nepredvidenega tolikšnega zvišanja stroškov take težave, da je njeno nadaljno redno izhajanje v nevarnosti. Uredniki so tako, kakor vsa leta doslej, pripravljeni žrtvovati svoj prosti čas in sodelovati brezplačno pri urejanju lista. Odločitev glede bodočini lista je tako v rokah naročnikov in bralcev. Zato jih prosimo, da se odločijo:

1) Naj ne odlašajo s plačilom naročnine za tekoče leto. Čimprej pa naj jo poravnajo tisti, ki so v zaostanku in naj ne čakajo opominov, ki povzročajo nove občutne stroške.

2) Vsi ki morejo in imajo razumevanje za obstoj lista, naj prispevajo poleg naročnine tudi v tiskovni sklad, ker naročnina zaradi stalnega porasta stroškov ne ba zadostovala za kritje stroškov do konca leta.

3) Število naročnikov je treba nujno povežati. Zato naj tisti, ki še niso naročniki, to postanejo čimprej.

„Svobodna Slovenija“ je v več kot 26 letnem rednem izhajanju dokazala, da je nepogrešljiva. Je dosledna v svojih načelnih ideoloških pogledih, spremlja dogdke med Slovenci v izseljenstvu pol vseh kontinentih, zamejstvu in domovini. Za življenje Slovencev v Argentini je edina kronika njihovega udejstvovanja na kulturnem, prosvetnem, gospodarskem, organizacijskem in družabnem življenju. Dosedanji letniki „Svobodne Slovenije“ so nenadomestljiv vir zgodovinarjem za poznanje dela slovenske demokratične emigracije.

Naj ne ostaneta ta naša prošnja in poziv brez odmeva.

SVOBODNA SLOVENIJA

Iz Mendoze

Pevski obisk „Karantanije“

Pomemben dogodek smo doživeli v Mendoza z obiskom Mladinskega zbora „Karantanije“ iz Buenos Airesa. Bil je lep prispevek k našemu kulturnemu življenju; posebno še, ker je iz okolja naše skupnosti segel tudi na področje mendoške javnosti.

Mladi pevci so pod vodstvom g. Marije Fink Geržiničeve prišli gostovat s svojim petjem pod okriljem našega Društva Slovencev v Mendoza. Nastopili so dvakrat.

Prvi nastop je bil namenjen širši javnosti. Dne 13. junija so priredili pevski koncert v komornem salonu — Avditorio Galli, kjer imenovano podjetje, ki se bavi s prodajo gramofonskih plošč in vseh vrst fonografskih aparatov, prireja redno brezplačno glasbeno-kulturne večere. Tako so imeli pevci poleg obiska rojakov zagotovljeno tudi udeležbo določene glasbo ljubčuega kroga mendoških domačinov. Zato je bila dvorana kar pretesna in so se morali mnogi zadovoljiti s poslušanjem stojé ob straneh in v predverju.

Ta prvi koncert je imel na sporedu zborovske skladbe raznih tujih narodnosti: dostojno je tudi predstavil našo slovensko pesem s skladatelji: Gallus, Gerbič, Geržinič, Hubad, G. Ipavec, Mašek in Tomc.

Petje je doseglo velik uspeh. Nastopilo je 16 članov, 12 pevk in 4 pevci. Posamezni glasovi se zelo ubrano zlivajo v harmonično enoto. Nikjer ni čuti med petjem nobenega izstopanja ne posameznih pevcev ne glasovnih skupin. Tudi po barvi so glasovi med seboj usklajeni, tako da je ubranost res blagovozvočna. Morda bi pri sopranih želeli nekaj več „sopranske“ sveže jasnosti. Posebno so bili lepo barvani moški glasovi in pa mehko zveneči alti.

Dinamika je bila pravtako enotna ter interpretacija enotno doživljena in disciplinirano podrejena sugestiji zborovodkinje.

Prepričevalno doživljanje smo v podajanju čutili posebno pri tujerodnih

pesmih, kar je tudi zbudilo pri poslušalcih bogato odobravanje.

Morda je bilo pri teh skladbah celo več doživetja kot pri naših domačih.

Naslednji sobotni večer v našem Domu pa je bil posvečen krogu slovenskih rojakov ter ožjim prijateljem in znancem. Spored koncerta je bil slovenski in prvi del namenjen spomenu tridesetletnice naše narodne tragedije in njenim žrtvam. Ves program je v enoto povezoval besedni komentar k posameznim skladbam.

Poleg naštetih avtorjev s prvega večera smo tokrat poslušali še naslednje naše skladatelje: Adamiča, Foersterja, B. Ipavica, Satnerja, Bređo Šček, Tomca in Vilarja ter štiri narodne.

Kar smo dejali o izvedbi pri prvem nastopu, velja tudi za drugega. Izvajanje je bilo prepričevalno doživeto. Dvorano smo seveda napolnili in pevci so bili deležni pri vsaki pesmi dolgotrajnega odobravanja.

V soboto smo Mendoščani mladim pevcem, od katerih nekateri še niso „v svojem življenju“ videli resničnih gora, pripravili v ožjem zasebnem krogu izlet v Potrerillos. No, imeli smo zadostne, ko smo gledali te vznikle obraze, ko so se iz avtomobilov „zapodili“ v skalnate bregove.

V nedeljo dopoldne so nam še peli pri maši, počem je pa po asadu v Domu prišlo slovo. Na Terminalu je bil videti vse zadovoljno in razigrano: še celo kakšno oko se je zarosilo.

Proslava sv. Cirila in Metoda

Naš šolski tečaj sv. Cirila in Metoda je v nedeljo, 6. julija počastil svoja patrona sv. brata Cirila in Metoda.

Dopolodne ob 18 smo imeli najprej skupno slovensko mašo. Tokrat so spet imeli glavno vlogo pri petju naši otroci. Pripravili so in peli med sv. opravilom Zafonnikovo enoglasno ljudsko mašo v F duru. Pritegnili so jim še pevci, pomešani v cerkvi med ostalimi verniki.

V pripravo na sv. obhajilo so malčki še prisrčno zapeli Jobstovo (iz Mavrice) Obhajilna miza.

kaže mladina veselo do igranja, name-rava odbor napraviti stalni, toda prenamakljivi oder, da ne bo oviral športnega udejstvovanja mladine. Odbor bo prosil vse svoje članstvo, da pomaga zbrati sredstva za postavitve tega odra. — Dalje je predsednik poročal o prireditvah, ki jih namerava dom pripraviti v letošnjem letu. Toplo se je zahvalil članicam Lige žena in Mati za pomoč, ki jo nudijo domu, pravtako se je zahvalil članicam SDO in članom SFZ za njihovo sodelovanje. — Zatem je podal blagajnik g. Franc Fajfar poročilo o finančnem stanju odbora. V tej zvezi je bilo s strani članstva izraženo mnenje, da je treba dvigniti članarino in pravtako tudi posmrtninske podpore. Po živahnem razgovoru, ki se je razvil o obeh poročilih, je g. Zorec sklenil uspešni informativni sestanek.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Učiteljska seja bo v 30. julija ob 20 uri v Slovenski hiši.

Slovenska radijska oddaja je vsako nedeljo ob 19,05 na radio Antartida.

Zveza slovenskih mater in žena bo tudi letos priredila čajanko, katere čisti izkupiček je namenjen dobrodelnemu delovanju Zveze. Vršila se bo — kakor vsako leto — prvo nedeljo v mesecu septembru. Letošnji dan slov. žena bo posebnega pomena, ker ga bomo obhajale v „Letu žene“. Med tem, ko žene po svetu dvigajo zahteve po priznanju njih osebnih pravic, bomo zdomske Slovenke na ta dan še posebej poudarile že tolikokrat podano zahtevo po priznanju človeških pravic našim, pred tridesetimi leti pomorjenim sinovom in možem.

V dobrodelne namene Zveze slov. mater in žena so darovali č. g. Stanko Skvarča ter neimenovani dobrotnik 50.000.— pesov in ga. Marija Rogar iz Avstrije 600.— šilingov. Hvala lepa.

stojanstveno in z zadržanim ponosom. V drži, gibih, očesni in obrazni igri so nas presenetile v vlogah dvornih dam Andreja Kelc, Cvetka Šifrer in Tonči Vesel. Tudi Andreja Seme je ljubko odigrala vlogo voditeljice deklet v narodnih nošah, enako druga dekleta. Ples pred kraljico je bil zelo lep. Oba paža pa sta s strumno držo nemo pripovedovala, kakšna junaka sta.

Obleka kraljice in dvornih dam so bile res lepe. Bilo je mično gledati toliko krasote v vsem, ki jo je še povzdignila dobra lučna razsvetljava. Igra je brezhibno potekala, ni bilo nobenih zati-kov, igravke so besedilo dobro obvladale. Nič prevelikega pretiravanja, razen kjer je bilo to potrebno za prikaz nasprotja med dvorno uglajenostjo in kmetiško preprostostjo. Napake v jeziku in govoru pri šumnih in sičnikih, posebno še v slovničnih oblikah dvojine pa delajo težavo skoraj vsem našim mladim. Prese-nečalo pa je — z redkimi izjemami — pravilno vezanje glasov pri enozložnih predlogih (z eno črko). To vezanje glasov je še starejšim igravcem in deklamac-torjem večkrat trd oreh. Po večini so bili dobri besedni in smiselni poudarki v stavkih, celo stavčna melodija. Vse te stvari terjajo dosti vaje. Vse to pa je bila brez dvoma velika zasluga izkušene režiserke ge. Eme Kesler-Blejec. A k vsemu omenjenemu je treba prišteti še marsikaj, kar spada v nalogo skupin, dinamike itd. Šepetavke nismo slišali, so jo pa gotovo igravke, kadar je bilo potrebno. Zaslugo za te vrste spretnosti pa

In za sklep je vsa cerkev odmevala v slovesni himni sv. apostoloma Slovan v „Opevajmo junaka dva“, ki so jo vsi zapeli.

Pomembne besede je med mašo govoril g. dušni pastir, ki je k prazniku prejšnjega tedna sv. apostolov Petra in Pavla vzporedil naša slovanska apostola sv. Cirila in Metoda.

Po maši pa je bila prisrčna proslava v dvorani našega Doma.

Nastopil je najprej naš otroški vrtec, ki ga letos vodi gđc. Zalka Hirschegger. Deklamirali in zapeli so nam nekaj pesmic; na flavto jih je spremljal gojence srednješolskega tečaja Marček Bajuk. Tečajniki sv. Cirila in Metoda pa so nato odpli devet pesmic in so za korajžno petje bili deležni vsega glasnega odobravanja srečnih očkov in mamic.

Sledil je kratek dramski prizor iz Turnškovega dramskega scenarija „Zvezdi našega neba“, v katerem smo se seznanili z dogodkom, kako je cesar Mihael na prošnjo kneza Rastislava poslal na Velikomoravsko sv. brata Cirila in Metoda. Prizor so pod vodstvom Rudija Hirscheggerja pripravili naši fantje v zelo dobri izvedbi. Želeti bi bilo, da bi se posvetili kakšnemu večjemu odrskemu delu, kar so pokazali navdušenje in zmoglosti!

Končno so nastopili še otroci iz ljudskošolskega in srednješolskega tečaja v prizorčku, v katerem so nam pokazali v neprislusnem razgovoru pred šolo, kar so se naučili o pomenu poslanstva sv. slovanskih bratov med Slovani. Zasluzijo tudi vso pohvalo! Tudi njim velja — še se posvečajte odrskim nastopom! Prizor je pripravila učiteljica gđc. Lenčka Božnar ob sodelovanju učiteljice Mimice Artačeve in Angelece Šmonove.

Za sklep zadnjega prizora so nastopili z odra povabili na igrišče, kjer nas je čakala grmadla, ki smo jo zakurili v visok in svetel kres v čast obema apostoloma, ki sta prinesla našim prednikom luč krščanstva.

Ogenj je sicer razgrel okoli njega rajajoče male, a mraz je pa tudi že pritiskal; tako je bilo kar primerno, da so pogrnjene mize vabile k toplemu čaju in čokoladi ter vsemu sladkemu, kar so pripravile srečne mamice.

Bb.

V nedeljo 27. julija bo obletnica blagoslovitve doma v Slovenski vasi

Pričetek ob 16. uri

Kulturni program — govornik
g. J. KošičekOd 18. ure naprej družabnost
Za prigrizek — domače kolne**Sodeluje**
"Duc in altum"

Vabljeni

Prof. dr. JUAN JESUS BLASNIK

specialist za ortopedijo
in travmatologijoMarcelo T. de Alvear 1241, pta. baja
Capital Federal
Tel. 41-1413Ordinira v torek in petek od 17 do 20.
Zahtevati določitev ure na privatni
telefon 628-4188.

JAVNI NOTAR

FRANCISCO RAUL CASCANTE

Escribano Público

Cangallo 1642 Buenos Aires

Pta. baja, ofic. 2

T. E. 35-8827

OBVESTILA

SOBOTA, 26. julija 1975:

V Slovenski hiši ob 20 v gornji dvo-
rani 1. kulturni večer SKA v novi sezo-
ni. O Edvardu Kocbeku bo govoril dr
Tine Debeljak.

NEDELJA, 27. julija 1975:

V Slovenski vasi celodnevno prazno-
vanje obletnice blagoslovitve Hladniko-
vega doma.Na Pristavi v Castelarju kolne. Na
razpolago tudi kosilo.Na Pristavi seja Srednješolskega te-
čaja ob 11. Kosilo bo na razpolago.

PRIJATELJSKA VEČERJA V KORIST ZAVETIŠČA

Sobota 26. julija
ob 20hNaš Dom — San Justo
Prijave sprejemajo
odborniki

Lepo vabljeni

SLOV. DOM V SAN MARTINU

Prijateljska večerja z doma-
čimi krvavicami in svinjsko pe-
čenko v soboto, 2. avgusta ob 20.Tekma v balinanju med Ca-
rapachayem in San Martinom bo
v nedeljo, 3. avgusta.

SOBOTA, 2. avgusta 1975:

V slvo. domu v San Martinu ob 20
prijateljska večerja z domačimi krva-
vicami.

NEDELJA, 3. avgusta 1975:

V Slov. domu v San Martinu tekma
v balinanju med Carapachayem in San

Martinom.

NEDELJA, 10. avgusta 1975:

V Carapachayu 10. mladinski dan.

NEDELJA, 31. avgusta 1975:

Otvoritev zavetišča škofa dr Grego-
rija Rožmana s celodnevni programom.Užalošeni sporočamo vsem prijateljem in znancem, da je 16. julija
1975 v 67. letu starosti mirno zaspala v Gospodu naša ljuba žena, mama,
stara mama, sestra in teta, gospa

Frančiška Loboda por. Frontini

K zadnjemu počitku smo jo položili na pokopališču Villegas —
San Justo.Iskreno se zahvaljujemo g. dr. Alojziju Starcu za vodstvo pogre-
ba, poslovlne besede ob grobu in molitve ob krsti; g. Janezu Langusu
za pogrebno sv. mašo; gospodom Ladislavu Lenčku CM, Juriju Rodetu
in Jožetu Škrbcu za molitve ob krsti. Bog povrni vsem darovalcem
vencev in vsem, ki so drago pokojnico v tako lepem številu prišli
kropit in pomolit za pokoj njene duše ter jo pospremili na njeni
zadnji poti na božjo njivo.

Priporočamo jo v molitev in v blag spomin.

Žalujoci:

mož Janez Frontini;
sestri Ivanka in Marija vdova Amon z družino
V domovini: sestra Rezka vdova Amon z
družino;
brat France z družino;
ter ostalo sorodstvo.

Buenos Aires, Jesenice, Polje pri Ljubljani.

Po športnem svetu

V PRVI JUGOSLOVANSKI NOGO-
METNI LIGI je naslov prvaka že osvo-
jil splitski Hajduk, ko je v predzadnjem
kolu v Splitu premagal ljubljansko Olim-
pijo s 5:1 in se ji pošteno maščeval za
jesenski poraz 2:1. Hajduk si je s to
zmago zagotovil prvo mesto, drugo me-
sto pa je bilo tudi že oddano novosadski
Vojvodini. Olimpija se je rešila izpada
in bo obstala na 14. mestu med 18
moštvi.V drugi državni ligi pa kluba iz
Slovenije nista uspela obstati. Trbovelj-
ski Rudar je bil obsojen na izpad že ob
koncu prvega dela tekmovanja; Maribor
pa je po dobrem začetku popolnoma
popustil in se je znašel na usodnem
15. mestu s 33 točkami, kot jih imajo
še Jedinstvo, Osijek in Ingman, toda
količnik golov je določil izpad.Vdani v božjo voljo, sporočamo vsem prijateljem in
znancem, da je 11. julija letos na poti v šolo na hitro
umrla naša hčerka

Emilija Marjetka Žgajnar

stara komaj 22 let.

Pokopali smo jo na njen godovni dan 13. julija z mladinsko sv.
mašo v San Justo. Večnega vstajenja čaka na pokopališču Villegas.Zahvaljujemo se gg. duhovnikom, zlasti g. dr. Starcu, ki je opra-
vil pogrebno sv. mašo in vodil pogreb, g. p. Crilu Petelin, g. Matiji
Borštinar in g. Padre Jorge. Posebno smo dolžni zahvalo našim soso-
dom in mladini, darovalcem vencev, vsem, ki so jo prišli kropit, jo
spremljali na zadnji poti na pokopališče in nas tolažili v tej težki uri

Žalujoci:

Oče Jože in mama Pepca roj. Žnidaršič
Sestra Marija por. Pino in mož Franco
Bratje Marjan z ženo Marijo, Branko in Boris
Zaročenec Horacio Mosquera
Nečaki: Andreja, Laura in Cristian
v domovini: stara mama, stric in tete

San Justo, Ljubljana, Sarajevo, Kranj, Podnart, 14. julija 1975

RUTA 205 FTE. ESTACION
TEL. 295-1197

AVDA. 25 de MAYO 136

ALMAFUERTE 3230
a 1 cuadra MunicipalidadAVDA. PAVON/H. YRIGROYEN 8854/62
TEL. 243-2291/3058 (Entre Boedo y Sáenz)

EZEIZA

C. SPEGAZZINI

SAN JUSTO

LOMAS DE ZAMORA

Opozarjamo, da imamo v Lomas de Zamora, v našem novem
velikem lokalu, vedno na razpolago najfinejše pohištvo.

Ludvik Puš

NA DOLGO POT

Mnogo sem se v svojih spisih ukvarjal s problemi slovenskega kmeta na Koroškem. Med obema vojnama sem se obširno pečal s preučevanjem temeljnih vprašanj kmečkega stanu in si mnogo prizadeval za rešitev in utrditev kmečke domačije. Da bi se seznanil s specifičnimi pogoji koroškega kmeta, z njegovim duhovnim in materialnim stanjem, sem s kolesom pridno zahajal na kmete in tam ogledoval, se razgovarjal in ocenjeval. Nato sem se doma vsedel in pisal. „Kmet je steber naroda,“ sem ponovil staro rečenico, veljavno za vse kraje in čase. Doker bo slovenji človek držal slovensko zemljo na Koroškem v svojih rokah, dokler bo v kmečki hiši odmevala slovenja beseda in dokler bodo tam molili in peli po slovensko, naš narod kljub tujemu pritisku in načrtnemu potujčevanju ne bo zginil s površja koroške zemlje. Nasprotno! Uveljavljaj se bo, zahteval nove in branil stare svoje pravice, stal na zemlji kot hrast, ki ga viharji ne poderejo. Iz kmečke domačije teče kot iz neusahljivega studenca sveža moč v celotni sistem narodnega organizma, ker se od tam tudi rekrutira izobraženstvo, vodilna plast naroda po pesnikovi besedi:

Kar mož nebesa so poslala,

(26)

jih dajal o čebeloreji mlademu fantu na kmetiji, kamor sem redno zahajal. O tem bom kaj povedal kasneje.

Kar je omembe vredna posebnost teh člankov, je sledeča zgodbica.

Ko pridem nekega dne na obisk k škofu Rožmanu, ki je težke dneve begunstva tačas preživel v rezidenci celovškega škofa, vidim, da ima v rokah Koroško kroniko. Takoj jo je odložil, ko me je zagledal, mi prišel nasproti in me toplo pozdravil s sledečimi besedami:

„Ali veste, kaj sem pravkar bral? Vaš novi članek o čebelah. Vselej, kadar dobim Kroniko, najprej pogledam, ali je notri kaj o čebelah, in če je, tisto takoj preberem od prve do zadnje vrste. Tako silno zanimivo je, in tako znate vse lepo popisati, da mi je branje v resnično uтехo in razvedrilo. Le nadaljujte! V meni imate zvestega in hvaležnega bralca.“

Iz škofije domov grede mi je bilo bolj kot ponavadi toplo pri srcu. Če s svojim pisanjem o čebelah morem nuditi razvedrilo in uтехo svetniškemu trpinu v celovski škofijski palači, ima to pisanje visoko, zelo visoko vrednost.

Tretja zvrst moje aktivnosti pri Kroniki so bile leposlovne črtice. Se pravi, literarno zasnovane in oblikovane zgodbe iz mojih otroških let, vse na gosto prepletene z ljudsko folkloro in verskimi motivi. Saj sem vedel, da je bilo takih in podobnih zgodb že napisanih na kupe,

vendar sem vedel tudi za resnico, da je v vsakem kraju slovenske zemlje nekaj svojkega in posebnega, in da vsak otrok doživlja značilne dogodke na svoj lastni način, pa tudi, da jih vsak pisatelj opiše z njemu lastno, edinstveno poanto, če je v njem kaj božje iskre.

Imam občutek, še več, prepričanje, da bi tistih zgodb nikoli ne bilo na svetlo danih, če bi bil ostal doma; moralo je priti nadme zlo, ki me je poglajlo iz domovine. V tujem svetu (čeprav na slovenski zemlji, vendar v tuji državi) sem hrepenel po domu in po vsem, kar je tam ostalo, domotožje in dovolj priložnosti za premišljevanje o prešlem, mi je budilo spomine na pretekla doživljanja, ki so našla konkretno obliko in vsebino v literarnih črticah za Kroniko. Nikakih pisateljskih ambicij nisem pri tem imel in mi takrat še na misel ni prišlo, da bi tiste črtice kdaj izšle v knjižni obliki. Šele dvajset let kasneje, v deželi prek morja se mi je v srcu porodila želja, da bi ono serijo otroških črtic iz Kronike dopolnil in jih dal v obliki knjige na svetlo. Tako se je zgodilo, da se je iz začetkov mojega pisanja zgodb za Kroniko rodila mohorska knjiga. (Podoba iz otroštva Mandrškega Ludveta, založila in natisnila Družba sv. Mohorja v Celovcu, 1969).

Glede svojih „izletov“ na deželo med kmete moram reči, da sem idealne namene teh izlečev včasih združil tudi z materialnimi potrebami vsakdanjega živ-

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Miloš Starc
Director: Tone MizeritRedacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. F. 69-9503
Argentina

Uredniški odbor:

Miloš Starc, Pavel Fajdiga,
dr. Tine Debeljak, Slavimir Batagelj
in Tone MizeritFRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión N° 382Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual N° 1.233.341Naročnina Svobodne Slovenije za l. 1975
za Argentino \$ 440.— (44.000), pri po-
šiljanju po pošti \$ 460.— (46.000);
ZDA in Kanada pri pošiljanju z avion-
sko pošto 18 USA dol.; za Evropo 21
USA dol. Evropa, ZDA in Kanada za
pošiljanje z navadno pošto 15 USA dol.
Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados
Unidos 425, Buenos Aires. T. E. 33-7213.

KOLINE na Pristavi

NEDELJA, 27. JULIJA

Vsi vabljeni na kosilo!
Za dom že v soboto, 26. julija,
od 18. ure naprej

(Bo še)